

SVENS BIBELOVERSIGT - JOBS BOG

Bogens hvem, hvad, hvor:

Bibelens bøger er enten opkaldt efter deres forfatter eller deres hovedperson. Jobs Bog er opkaldt efter dens hovedperson. Bogen indleder Bibelens visdoms-litteratur (bøgerne der løber fra Job til og med Højsangen).

De svarer til "Kethubim" – skrifterne, den tredje og sidste del af den jødiske bibel. Visdoms-bøgerne er fortrinsvis skrevet i digtform, og de udtrykker det gudfrygtige menneskes syn på livet.

De forsøger at beskrive livets grundlæggende principper og retningslinier og er en vejledning i gudfrygtig livsførelse. Jobs Bog er på mange måder undtagelsen til princippet om, at det går den gudfrygtige godt i livet og varslers dermed, at tilværelsen i nogle situationer kan være mere kompliceret end visdomslitteraturen giver udtryk for.

Derved maner bogen læseren til forsigtighed mod alt for forenkede opfattelser på tilværelsen, dog uden at undergrave tilliden til at følge visdommens vej (28:28).

Forfatter:

Ifølge jødisk tradition skrev Moses bogen, mens hans boede i landflygtighed i Medien; men der er intet til at underbygge denne påstand. En anden mulighed er, at den gudfrygtige hedning Job selv skrev bogen. Det, der taler for dette, er, at der er brugt mange ord, som ikke optræder i de andre skrifter i GT.

Men forskriftens og efterskriftens meget jødiske præg taler imod Job som forfatter. Derfor er det bedste bud, at det var en israelitisk forfatter, som på baggrund af Job og hans venners ord, genfortalte budskabet i dramatisk digtform og således gav denne gamle historie en plads blandt de jødiske skrifter.

Tidspunkt:

Bogens handling finder sted i den patriarkalske periode af Israels historie – enten i perioden mellem Noa og Abraham, eller i perioden mellem Josef og Moses, hvilket er mere sandsynligt (18-15 årh. f.Kr.).

Bogen passer ind i en tid, hvor familiens overhoved fungerede som præst, og hvor rigdom blev optegnet i husdyr. Derfor refererer den heller ikke til Moseloven eller Israels store frelsesbegivenheder.

Bogens udgivelse i dens nuværende form kan meget vel have fundet sted i den salomoniske periode, hvor det meste af Israels visdomslitteratur blev skrevet.

Motiv:

Selvom bogen er opbygget som et digt, bygger den på en virkelig begivenhed. Bogen behandler de store temaer om mening med tilværelsen i lyset af livets uligheder og uret.

Dens budskab er, at kun Gud ved alt, og den maner derfor verdens "vise" til forsigtighed mod for entydige forklaringer på livets gåder. Den opmuntrer ved at fortælle, at selvom man ikke kan finde alle svarene på livets spørgsmål, så bringer et levende forhold med Gud trøst og fred i livet.

Bogens opbygning:

1-2	Forskrift:
1:1-2:13	Den retfærdige Job bliver sat på sin pinefulde prøve.
3-31	Job diskuterer med sine venner om årsagen til hans lidelse:
3:1-14:22	Diskussionens første runde.
3:1-26	Jobs første tale
4:1-5:27	Elifaz første tale
6:1-7:21	Jobs svar
8:1-22	Bildads første tale
9:1-10:22	Jobs svar
11:1-20	Sofars tale
12:1-14:22	Jobs svar
15:1-21:34	Diskussionens anden runde.
15:1-35	Elifaz anden tale
16:1-17:16	Jobs svar
18:1-21	Bildads anden tale
19:1-19	Jobs svar
20:1-29	Sofars anden tale
21:1-34	Jobs svar
22:1-26:14	Diskussionens tredje runde.
22:1-30	Elifaz tredje tale
23:1-24:25	Jobs svar
25:1-6	Bildads tale
26:1-27:3	Jobs svar
28:1-28	Jobs tale om visdommen
29:1-31:40	Jobs sammenfattende klage over sin nød

32-37	Den unge Elihus bidrag til diskussionen.
32:1-37:24	Elihus tale til Job, vennerne og omverdenen
38:1-42:6	Gud taler med Job.
38:1-40:2	Guds første tale til Job
40:3-5	Jobs svar
40:6-41:26	Guds anden tale til Job
42:1-6	Jobs afsluttende svar
42	Efterskrift:
42:7-17	Gud offentlige genoprejsning og velsignelse af Job.

Bogens indhold:

Livets store spørgsmål.

Bogen sætter spørgsmålet om lidelse på dagsordenen og dermed også spørgsmålet om, hvordan mennesker skal forholde sig til de store gåder i tilværelsen.

Spørgsmål som:

Hvordan kan en god Gud skabe en verden, hvor der er så megen lidelse?

Hvor lidelsen ofte rammer dem, der mindst fortjener det?

Findes der fuldkommen retfærdighed i livet?

Hvordan kan vi finde den absolutte mening med tilværelsen?

I. Forskriften: Job 1-2.

Job er et fint eksempel på et gudfrygtigt og godt menneske, der oplevede Guds velsignelse. Men Jobs gudhengivne livsførelse provokerede Satan, og han anfægtede Jobs motiver for at leve som en gudfrygtig.

Hvis Satan kunne bevise, at mennesker kun følger Gud, fordi de bliver lokket af almisser eller tvunget ved frygt, kunne han påstå, at ingen virkelig elskede Gud, for hvem han var, men kun for hvad han gav.

Gud tillod, at Job blev sat på prøve, men kun læseren har indblik i dette. For Job og hans omgangskreds forblev årsagen til lidelserne en gåde. Job holdt fast i sin tillid til Gud og bøjede sig for hans uransagelige veje.

II. Vismændenes diskussion om årsagerne til Jobs lidelse. Job 3-37.

Jobs fysiske, psykiske og åndelige trængsler fik ham til højlydt at klage sin nød og til at længes efter døden. Ud fra alle rimelige retfærdighedsbegreber havde han ikke fortjent denne lidelse. Men Jobs tre venner forsøgte at forsvare den gængse teologiske opfattelse, at lidelse var forårsaget af synd, og at den eneste udvej for Job var at omvende sig fra sin synd.

Stor lidelse må skyldes stor synd, og Jobs meget markante tilintetgørelse kunne kun tolkes som guddommelig straf. Job nægtede at acceptere deres anklager. I hans øjne behandlede Gud ham uretfærdigt, og han følte sig mere og mere svigtet og isoleret.

Diskussionen mellem Job og hans tre venner endte fastlåst, og dette fik den unge ophidsede Elihu til at forsøge at sætte tingene på plads.

Selvom Elihu bidrog med nye vinkler, som fx at Gud brugte lidelsen på en opdragende måde, forblev hans udgangspunkt det samme som de andres – lidelse er altid fortjent, og ingen har ret til at sætte spørgsmål ved Guds vilje.

III. Guds svar på Jobs tiltale.

Gud svarede ikke direkte på Jobs spørgsmål. I stedet lod han Job erkende, hvor lidt mennesker forstår om tilværelsens gåder. Da det gik op for Job, at Gud styrer alt med visdom og indsigt, fandt han endelig lindring og hvile. Gud anerkendte Job som sin tjener og gav ham fuld offentlig oprejsning.

Til trods for at Job havde givet udtryk for mange forkerte antagelser om Gud, var han et modbevis på Satans rænker. Gud selv og ikke hans gaver var det, der tilfredsstillede Job.

Bogens temaer:

Bogens overordnede tema handler om, hvordan man på en vis måde lever i en kompliceret verden. Skaberværket er underlagt den gode, retfærdige og almægtige Gud, men samtidig er det også påvirket af modstand fra Satan, syndighedens oprør og syndefaldets ødelæggende konsekvenser.

Dette forårsager smerte og tragiske hændelser, som ikke kan forklares i dette liv. Men Gud forbliver livets sikre holdepunkt, og at leve gudfrygtigt med ham er indbegrebet af sand visdom.

Jobs Bog er en af Bibelens ældste beretninger; og den viser, at mennesker hele vejen gennem historien har været optaget af dilemmaet mellem at tro på en god, retfærdig og almægtig Gud, samtidig med at gode og uskyldige mennesker lider. Jobs Bog hjælper ved at pege på ting, der trøster den lidende, selvom der ikke er nogen forklaringer at hente.

Lidelsen rammer alle aspekter af Jobs liv – hans ånd, sjæl og legeme. Han vred sig i fysisk smerte, han følte sig misforstået og udskudt og oplevede slet ikke Guds nærvær, da han gik ind i ”sjælens mørke nat” (30:11-25).

Alligevel var der to ting, der styrkede ham. For det første holdt han fast ved sin integritet og gav aldrig efter for påstandene om, at hans lidelse skyldtes synd. For det andet blev han ved med at søge efter Gud i stedet for at forbande og afskrive ham. Hans ultimative håb var, at han vidste, at retfærdigheden ville sejre, og at Gud ville møde ham som hans Forløser (19:25).

Han havde tidspunkter med klarsyn (kap. 28), men også med tilbagefald og dyb depression (kap. 27-31). Til sidst mødte Gud Job, og han blev klar over, at han havde misforstået og fejlbedømt Gud. Dette møde med Gud dækkede Jobs dybeste behov (kap. 39-41). Han fik ikke sine spørgsmål besvaret, men han fandt trøst i at Gud var vis, almægtig og nærværende (42:6).

Lidelse kan skyldes mange forskellige faktorer, og det er derfor umuligt for nogen at give fuldgyltige forklaringer på dens årsager. Det var her, Jobs venner fejlede. De forsøgte at presse Jobs situation ind i deres teologiske system og gav Job læremæssige svar på hans lidelse i stedet for den empati, forbøn og praktiske hjælp, som han trængte til.

Meget af det de sagde, kunne være sandt nok; men deres diagnose passede slet ikke til Jobs situation, og derfor virkede deres råd som salt i hans sår. Det burde de have vidst, fordi de havde kendt Job som en god og gudfrygtig mand. Deres teologi var forkert og deres forsøg på at anvende det på Job helt malplaceret.

Derved gjorde de Job uret, og derfor var Guds dom over dem entydigt afvisende (42:7-10). De er blevet eksempler på, hvordan uvis og ufølsom rådgivning (4:7-8; 5:27; 8:4-5) kan drive lidende mennesker til endnu dybere fortvivelse, og i værste tilfælde drive dem helt væk fra Gud (26:1-4; 27:1-2).

Jobs Bog slår klart fast, at man ikke kan bedømme et menneskes moralske tilstand ud fra lidelse. Gud bruger trængsel og medfølgende lidelse til flere forskellige formål. Han kan bruge det til at straffe og advare mod synd (ApG 5:1-11), men også til at opdrage os som sine børn (Hebr 2:10-11).

Lidelse kan bruges til at forædle vores tro (Job 2:3-7; 1 Pet 1:6-7) og til at udvikle Kristi karakter i os (Rom 5:3-5; Jak 1:2-4).

Oftest skyldes lidelse helt vilkårlige hændelser forårsaget af det faldne univers (1 Mos 3:14-19).

Lidelsen råber til os, at der er noget frygtelig galt med tilværelsen, og Bibelen svarer ved at pege på Gud, der vil gøre en ende på al lidelse og genoprette paradisiske tilstande (Åb 21:1-5).

Jobs Bog viser også, hvordan vi kan lide. Bogen henviser ikke til passiv, stoisk resignation, men den fortæller os, at vi skal vedkende vores smerte og dele den med Gud. Gud er ikke stødt, når vi kommer med vores vrede og smerte til ham. Han kender vores forvredne verden og har dyb medfølelse med os, fordi han selv har kendt til lidelse (Es 53:3).

Jobs Bog viser, at Himlens veje ofte er skjulte og derfor uransagelige for dem, der bor på jorden. Job og hans venner ved intet om Satans anklager, og om hvordan Gud brugte Job til at modbevise Satans anklager.

Kun Bibellæserne er bekendte med dette, så at de i lignende situationer kan have tillid til Guds omsorg for dem, og til at han vil føre dem sikkert frem til sit vidunderlige endemål (Rom. 8:28; 2 Kor 1.8-11; 4:16-18). Deres liv er i hans gode og sikre hænder

Baggrundsinformation:

Jobs Bog viser, at selvom vi lever i et moralsk univers, hvor den retfærdige Gud ultimativt straffer synd, så betyder det ikke, at der er direkte forbindelse mellem synd og lidelse, sådan som hinduer og buddhister lærer i deres ”karma-teologi”. Jobs Bog giver ikke facitlisten til, hvorfor mennesker lider; men åbner derimod op for flere muligheder og mange gåder.

En sund teologi skal kunne rumme gådefulde situationer som Jobs. Vi skal lære at erkende vores begrænsede indsigt overfor tilværelsens kompleksitet

og ikke komme med skråsikre udtalelser i enkelt-situationer. Vi skal heller ikke, som muslimer gør, fatalistisk resignere overfor en skæbnestyrende, tavs "overvilje", for Gud tillader at vi diskuterer med ham.

Naturens underfulde orden (kap.38-39) og til tider frygtindgydende vildskab (kap.40-41) vidner om at være underlagt en stor, alvidende og almægtig Gud, der styrer på en sådan måde, at trængselen endda kan bruges til at tjene hans ultimative gode formål (42:11-17; Rom 8:28-29; Kol 1:24).

Fordi Gud formår at styre både det massive synlige univers (38:31-32) og også det usynlige, åndelige univers (1:6-12; 2:1-7), hjælper det den troende at hvile i, at han også styrer de komplicerede moralske dilemmaer livet er præget af (40:1-2).

Jobs Bog frem kommer med korrekte videnskabelige udsagn, som datidens mennesker ikke selv kunne have vidst ved egen observation. At Jordkloden hænger frit i rummet (26:7), at vandet er i et kredsløb (36:37, fremstår tydeligt på Hebraisk, se 1932ovs.), at der er bjergkæder, dale og vandkilder i havet (38:16).

Hvis vi skal tage bogens beskrivelser bogstaveligt, tyder det også på, at mennesker og dinosaurer eksisterede samtidigt ("behemoth" 40:15-24 og "livjatan"; 40:25-41:26 nogen gange oversættes disse ord med hhv. flodhest og krokodille).

Anklagen lyder ofte: "Enten er Gud kærlig men svag, eller også er han almægtig og ukærlig – han kan ikke være kærlig, retfærdig og stærk og samtidig tillade så stor lidelse i verden uden at beskytte sine skabninger".

Bibelens svar slår fast, at Gud er almægtig, retfærdig og kærlig, men at der også er andre påvirkninger på skaberværket såsom satanisk modstand, menneskelig syndighed og en natur underlagt syndefaldets konsekvenser (1 Mos 3). Derfor er det vanskeligt at forstå og forklare årsagerne til lidelse. Bibelen fortæller også, at Gud er medfølelse overfor de lidende, at han selv delagtiggør sig i den (Matt 23:37-39; Luk 15:11-24), samt at han en dag selv vil afslutte al lidelse (Åb 21).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Som en del af Bibelens visdomslitteratur er Jobs Bog en af de "store undtagelser" til visdommens generelle antagelser, nemlig at gudsfrygt og retfærdig livsførelse fører til et velsignet liv, mens uretfærdighed og ugudelighed fører til forbandelse og død. Bogen har inspireret forfattere i både GT og NT (Job 3:3-11; Jer 20:14-18; Job 5:13; 1 Kor 3:19) og er med til at forberede forståelsen for den retfærdige og lidende Messias.

Job regnes blandt de helt store retfærdige skikkelser i Bibelen (Ez 14:14,20; Jak 5:11-13).

Jobs Bog skitserer den dybe lidelse, der findes i tilværelsen efter syndefaldet. Mens lidelse og død rammer uskyldige og gode, får onde mennesker ofte lov til at se fremgang og velstand (Job 24; Sl 37; 73).

Først i NT kommer Guds endelige opgør med syndefaldet og dets konsekvenser. Jesu død og hans opstandelse skaber grundlaget for forligelsen mellem den retfærdige Gud og syndere.

Jesu genkomst vil endeligt afslutte syndens og Sattans hærgen; og al uret og lidelse vil blive fjernet fra livet. Udover at skabe forligelse viser Jesu død på korset, hvordan Gud formår at lade onde ting tjene hans retfærdige vilje. Ved Helligånden giver han den troende kraft til at overvinde ondskab med godhed og også at opleve en forsmag på hans lindring og trøst.

Jobs store lidelse og sandhedssøgen fik ham til at råbe efter en forløser (19:25-27).

Hvis en god og retfærdig Gud findes, kan uret og lidelse ikke have det sidste ord; og dette skaber grundlaget for opstandeshåbet. På et eller andet tidspunkt vil Gud på sin egen måde oprejse sine tjenere og bringe dem trøst (1 Kor 15:50-56).

Derfor har mange lidende fundet trøst ved at læse om Jobs skæbne. Han taler et sprog, de kender.

Vennernes påstande om at Gud gengælder de onde i dette liv, og at lidelse skyldes synd (15:20-35; 18:5-21; 20:4-29), hører definitivt ikke hjemme i bibelsk teologi.

Jobs Bog giver ikke et fuldbyrdigt, evangelisk håb om efterlivet. I Jobs samtid opfattede man livet på jorden som det afgørende, og derfor var det vigtigt at retfærdighed blev set til at ske fyldest inden døden (7:21; 16:8-22).

Først med NT's lære om opstandelsen (1. Tess. 4:13-18) bringes de dybere og dækkende svar til Jobs store behov for retfærdig oprejsning, lindring og trøst.

Forskriften til Jobs Bog trækker tæppet væk fra en ellers skjult åndeverden. Denne verden har både indsigt i og indflydelse over vores verden (1:6; 2:1; Ef 3:10).

Samtidig fortælles det, at Satan er en skabning, og selvom han har et vist råderum, er han altid underlagt Guds begrænsninger (1:12; 2:6).

Bogen viser også, hvordan Gud formår at bruge det der er ondt til at fremme det gode (42:1-6; 2 Kor 12:7).

Jesus i det Gamle Testamente:

Jobs retfærdige liv kan ses som en afskygning af Jesu fuldkomne liv (1:8; 2:3; 42:8; Ez 14:14; Matt 3:17).

Job er en prototype på en uskyldig Guds tjener, der led på en måde, der fik andre til at tro, at han måtte være en skyldig synder (16:19-20; 30:9-23; Matt 27:39-44).

På denne måde forbereder Jobs Bog læren om den lidende Messias (Sl 22; Es 52:13-53:12; Matt 27:46; Rom 5:6; Hebr 9:27; 1 Pet 3:18). Bogen afslutter med Jobs fuldstændige, offentlige genoprejsning – noget der også tilkommer Jesus ved sin genkomst til jorden ved verdens ende (42:10-17; Fil 2:5-11).

Jobs desperate længsel efter en talsmand eller voldtægtsmand og en forbeder (9:33; 16:18-21), der ville tale hans sag for Gud, er opfyldt i Kristus som menneskets guddommelige Talsmand (Rom 8:34; Hebr 7:25; 1 Joh 2:1-2).

Tilsvarende er Jesus også opfyldelsen af Jobs længsel efter en forløser, der vil løse ham ud af hans svære nød (19:25-27; 1 Tim 2:3-6; Hebr 9:15)

Tilværelsens mange gåder (28:12,20-28) vil finde deres endelige forklaring i Jesus Kristi fuldkomne visdom (Ordsp 8:22; Joh 1:1-3; 1 Kor 1:24,30; Kol 2:2-3).

Bogens mest kendte afsnit:

Job 1-2	Jobs langmodige lidelse til Guds ære.
Job 9:25-35; 16:18-21	Jobs længsel efter en talsmand hos Gud.
Job 19:21-29 Job 28	Jobs længsel efter en forløser. Jobs digt om vejen til den fuldkomne visdom.
Job 38-41	Guds forløsende tale til Job.